

PREDGOVOR

Devedesete godine dvadesetog stoljeća su donijele konačni slom komunističko-socijalističkog sustava ekonomskog upravljanja i pobjedu pragmatičnog sustava tržišne privrede. Također, mnoge zemlje srednje i istočne europa, kao Hrvatska, dobile su priliku potpuno samostalno organizirati svoj politički i ekonomski život.

Republika Hrvatska je stoga trebala početi iznova s iskrivljenih temelja socijalističke komandne privrede prijeći u tržišnu privredu, na tržišni način razmišljanja, pokušavajući uhvatiti korak sa ekonomskom znanostima razvijenog zapadnog svijeta. U pedeset godina koliko je hrvatska bila izvan toka svjetske ekonomske znanosti razvili su se mnogi ekonomski pojmovi, osobito na engleskom govornom području, koje je uvijek prednjačilo u ekonomskoj znanosti počevši s Adamom Smithom ("Bogatstvo naroda" 1776).

Takva situacija nameće nekoliko problema. Prvi je vraćanje "pročišćenim" hrvatskim izrazima za ekonomske pojmove u razdoblju u kojem smo bili uključeni u tržišnu kapitalističku privredu, konzultirajući radove Blaža Lorkovića (*Počela političke ekonomije ili nauke općeg gospodarstva 1889.*), Joze Tomaševića (*Novac i kredit, 1938.*), Milana Fištera (*Izbor iz djela J.M.Keynesa: Problemi novca između dva rata, 1994.*), samo nekih djela eminentnih hrvatskih ekonomista koja su sačuvana dočekala 1990-te, te izraze iz ondašnjeg hrvatskog jezika pokušati uklopiti u hrvatski jezik nakon više od pedeset godina razvoja u kojem je onečišćen velikim brojem primjesa drugih južnoslavenskih jezika. Drugi problem je fond izraza razvijenih u razdoblju socijalističkog, komandnog ekonomskog sustava koji nemaju svog pravog preslika u uvjetima tržišne privrede, a koji su uvriježeni u stručnoj ekonomskoj javnosti, koji bi se zapravo trebali prebaciti u povijest (poput *bruto društvenog proizvoda*). Treći problem je već naglašeno nepostojanje izraza za ekonomske pojave koje su nastale od drugog svjetskog rata, a koje se moraju kad-tad prevesti i uvriježiti.

Početak 1990-tih skupina ekonomskih stručnjaka okupljenih oko nakladničke kuće "MATE" počela je prevoditi temeljne udžbenike iz područja ekonomije i poslovanja, počevši od *Ekonomije*, 14. Izd. P.A.Samuelsona i W.D.Nordhousa (prijevod objavljen u MATE d.o.o. 1992). Ubrzo su se susreli sa navedenim problemima u prijevodu i radi boljeg približavanja materije studentima i drugima kojima su ti udžbenici namijenjeni izrazi koji su se po prvi put prevodili na hrvatski naglašavali su ekonomski smisao termina, a nije se toliko inzistiralo na lingvističkoj ispravnosti. Zbog toga što je u tim naporima nastajao nov fundus riječi koji bi trebao biti na raspolaganju svakom studentu

i zainteresiranom proučavatelju suvremene ekonomske i poslovne literature, 1995. se počeo stvarati prvi englesko-hrvatski ekonomski rječnik. Nakon konzultacija mnogih dodatnih izvora poput: *The New Palgrave: A Dictionary of Economics*, prvo izdanje je ugledalo svjetlo dana 2001. godine u izdanju nakladničke kuće MATE. Rječnik je u tom prvom izdanju obuhvatio oko 9.000 bitnih ekonomskih pojmova u engleskom govornom području, sa posebnim razlikovanjem izraza vezanih primarno za Veliku britaniju i za Sjedinjene američke države. U svjetlu približavanja Hrvatske Europskoj uniji, pojmovi vezani za EU su posebno označeni. Doprinos prvog izdanja je bio prijevod s engleskog 9.000 ekonomskih pojmova od strane ekonomskog stručnjaka s posebnom pažnjom na ekonomski smisao prevedenih pojmova.

Uspjeh prvog izdanja ponukao je na korekciju rječnika i proširenja. Prije svega, u svakom radu usprkos najboljem nadzoru postoje greške koje se uoče tek nakon izlaska iz tiska. Također, mnogi korisni komentari su došli od kolega lingvista, od anglista i amerikanista do poznavatelja hrvatskog jezika, koji su također prepoznali važnost ovog fundusa. Nadalje, hrvatski se kao živi jezik mijenja i u toj mijeni neki izrazi se uvriježe, a neki otpadnu, što je i ovaj rječnik pokušao uvažiti. Osim ekonomiji, rječnik se okrenuo više financijama i poslovanju kao područjima gdje najviše uočen rast ekonomske aktivnosti i porast zanimanja. U poslovnoj uporabi se uočila problematika prijevoda hrvatskih tekstova na engleski, pa je fundus reorganiziran i na hrvatsko-englesku stranu, te su mnogi pojmovi uvriježeni u hrvatskoj ekonomskoj literaturi i novinarstvu prevedeni na engleski.

Od 2003. godine do 2005. godine sudjelovao sam u radnoj skupini koja je izradila *Englesko-Hrvatski Glosar bankarstva, osiguranja i ostalih financijskih usluga*, koji obuhvaća gotovo 5 000 pojmova koji se odnose na financije, bankarstvo i osiguranje i Europsku uniju. Na tom su projektu osim proširenja fundusa iz finacija i EU, u dobrom dijelu se ujednačili pojmovi koji su uvriježeni u hrvatskoj, osobito iz područja djelokruga Hrvatske narodne banke i Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, jer je dobar dio prvog izdanja ovog rječnika poslužio kao predložak za izgradnju navedenog Glosara.

Iako su ove dopune udvostručile broj pojmova u fundusu, izbacivanjem predetaljno razrađenih pojmova i manje relevantnih pojmova fundus **drugog izdanja** je tako zaokružen na 10.000 pojmova. Povećan je broj objašnjenja uz pojmove kako bi se ne samo studentima nego i drugom neupućenom čitateljstvu olakšalo susretanje s kompliciranijim ekonomskim pojmovima. Također je pojednostavljena klasifikacija pojmova na područja čime je olakšano traženje dodatnih obješnjenja iz literature prevedenih udžbenika iz ekonomije i udžbenika propisanih na ekonomskim fakultetima.

Osim studentima ekonomskih fakulteta u hrvatskoj, ovaj je rječnik namijenjen ostaloj stručnoj ekonomskoj javnosti (od praktičnih ekonomista do ekonomskih novinara), a vjerujem da će i lingvisti sa zanimanjem nastaviti proučavati ovaj podskup riječi engleskog odnosno američkog govornog područja te pratiti razvoj i na ovom području. U hrvatskom prijevodu prvi izraz uvijek upućuje na najpoželjniji prijevod (po ekonomskom smislu), a ostali navedeni (gdje ih ima) predstavljaju inačice koje se koriste. Također, natuknice su upisivane prema originalu, tako da ne postoji potpuna konzistentnost kod engleskih izvora glede crtica (alineja) — npr. markup i mark-up.

Pri samoj izradi rječnika iznimnu pomoć sam dobio od mr. Nine Čengić, koja je provjeravala lingvističku stranu rječnika. Engleski i ekonomski dio kao i možebitne pogreške su isključivo moji.

Dr.sc. Ante Babić

Zagreb, srpanj 2009.